

For the latest from BDO Turkey, follow us

Sirküler Tarihi : 07.10.2024
Sirküler No : 2024/074

TİCARİ VE MESLEKİ KAZANÇLARDA GÜNLÜK HASILAT TESPİT UYGULAMASINA DAİR USUL VE ESASLAR BELİRLENMİŞTİR

7524 sayılı Kanunla (R.G. 02.08.2024 - 32620) vergi kanunlarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişikliklerden bir tanesi de ticari veya serbest meslek faaliyetleri yönünden mükellefiyeti olanların gerçek hasılatlarının tespitine yönelik getirilen vergi güvenlik müessesidir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 69'uncu maddesinde yapılan düzenleme uyarınca; mükellefler nezdinde yapılacak yoklamalar neticesinde tespit edilen günlük hasılat tutarlarının ortalaması alınarak mükelleflerin aylık ve yıllık hasılat tutarları tespit edilecektir. Bu şekilde tespit edilen hasılat tutarları ile mükelleflerin faaliyette buldukları döneme ilişkin beyan ettikleri hasılat tutarları karşılaştırılacak ve karşılaştırma sonucu bulunan farkın % 20'den fazla olması durumunda mükellefler, Vergi Usul Kanununda yer alan "izaha davet müessesesi" kapsamında izaha davet edilecektir. Bu düzenleme, kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanacaktır. Anılan düzenleme 01.01.2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olup, düzenlemenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Bakanlık söz konusu yetkisini, yayımladığı [326 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği](#) (R.G. 27.09.2024 - 32675) ile kullanmıştır.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağının toplam gelirleri 2023 yılında 14 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 166'dan fazla ülkede bulunan 1.776 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 115.661 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Sirkülerimizde, söz konusu düzenlemeyle ilgili olarak Tebliğ’de yapılan açıklamalara yer verilmiştir.

Ortalama Günlük ve Aylık Hasılat ile Yıllık Hasılat Tutarlarının Tespitine Yönelik Açıklamalar:

Ticari veya mesleki faaliyeti nedeniyle mükellefiyeti bulunanların günlük hasılat tutarları, **bir ayda üçten, bir takvim yılında ise on ikiden az olmamak kaydıyla** yapılacak yoklamalar ile tespit edilebilecektir.

Günlük hasılat tutarlarının tespiti için ilgili ayda; yoklama yapılan günlerde belirlenen günlük hasılat tutarlarının toplamı, yoklama yapılan gün sayısına bölünerek “günlük ortalama hasılat” tutarı belirlenecek ve günlük ortalama hasılat tutarları, tespit yapılan ayda çalışılan gün sayısı ile çarpılmak suretiyle yoklama yapılan ayın hasılat tutarı tespit edilecektir.

Yoklama yapılan aylara ilişkin aylık hasılat tutarlarının toplamı tespit yapılan ay sayısına bölünmek suretiyle “aylık ortalama hasılat” tutarı tespit edilecek ve aylık ortalama hasılat tutarı, ilgili yılda faaliyette bulunulan ay sayısı ile (ilgili yılın tamamında çalışılmışsa 12 ay sayısı ile) çarpılmak suretiyle mükelleflerin ilgili takvim yılı hasılat tutarları tespit olunacaktır. Bu şekilde tespit edilen takvim yılı hasılatları;

- * Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin aynı takvim yılına ilişkin gelir tablosunda yer alan brüt satış tutarlarıyla,
- * İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin aynı takvim yılına ilişkin işletme hesap özetinde yer alan dönem içinde elde edilen hasılat tutarlarıyla,
- * Serbest meslek kazanç defteri tutan mükelleflerin aynı takvim yılına ilişkin serbest meslek kazanç bildiriminde yer alan gayrisafi hasılat tutarlarıyla,

kıyaslanacaktır.

Kıyaslama sonucunda, tespit olunan hasılat tutarlarıyla beyan edilen hasılat tutarları arasındaki farkın % 20’den fazla olması durumunda mükellefler Vergi Usul Kanununun 370’inci maddesi kapsamında izaha davet edilecek, izahın değerlendirilmesi anılan Kanun hükümlerine göre yapılacaktır.

Anılan Kanun uyarınca, vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğuna yönelik Maliye İdaresince ön tespitler varsa ilgili mükellefler izaha davet edilebilir. İzaha davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük süre içerisinde izahta bulunulması durumunda, yapılan izah değerlendirilerek değerlendirme sonucunu içeren yazı mükellefe tebliğ edilir. Mükelleflerce yapılan izah sonucu vergi ziyasına sebebiyet verilmediğinin idarece anlaşılması hâlinde mükellefler söz konusu tespitle ilgili olarak vergi incelemesine tabi tutulmaz veya takdir komisyonuna sevk edilmez.

Ancak, mükelleflerce yapılan izahın yeterli bulunmaması hâlinde, değerlendirme sonucunu içeren yazının tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde; hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi, eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için gecikme zammı oranında bir zamlarla aynı sürede ödenmesi şartıyla vergi ziyayı cezası, ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20

oranında kesilir. Mükelleflerin vergi aslı hariç, kesilen cezalar için ayrıca uzlaşma hakkı vardır.

Şayet mükellefler belirtilen şekilde beyannamelerini düzeltmezse, vergi incelemesine yahut takdir komisyonuna sevk edilirler. İnceleme sonucunda vergi tarh edilip, ceza kesilirse, mükelleflerin dava açma hakları saklıdır. Ayrıca mükelleflerin vergi aslı hariç, kesilen cezalar için uzlaşma hakkı vardır.

Yoklama yapılacak olan mükellefler; risk analizi sonuçları, sistem kayıtları, beyan edilen gelir ile yapılan harcamalar arasında uyumsuzluk bulunması gibi kriterler dikkate alınarak belirlenebilecektir. Günlük hasılat tutarının tespitinden hareketle yıllık hasılat tutarının belirlenmesinde gerçek duruma yakın sonuçların elde edilebilmesi için nezdinde yoklama yapılacak mükelleflerin; faaliyetinin niteliği, sezonluk çalışıp çalışmadığı, fiilen faaliyette buldukları gün ve ay sayıları, hafta sonu ve hafta içi çalışmaları, tatil günleri gibi hususlar göz önünde bulundurulacaktır.

Düzenlemeyle ilgili olarak Tebliğde verilen bir örnek aşağıdaki gibidir:

“Örnek 1: Restoran işletmeciliği ile iştigal eden ticari kazanç mükellefi (A), 2025 takvim yılında on iki ay boyunca haftanın yedi günü faaliyette bulunmuş ve ilgili yıla ilişkin brüt satış tutarını 5.000.000 TL olarak bildirmiştir. Günlük hasılat tutarlarının tespiti için mükellef nezdinde yapılan yoklamalardan elde edilen sonuçlara ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Yoklama Sayısı	Nisan	Haziran	Eylül
1	50.000 TL	30.000 TL	50.000 TL
2	40.000 TL	45.000 TL	40.000 TL
3	60.000 TL	35.000 TL	45.000 TL
4	30.000 TL	50.000 TL	35.000 TL
A-Ortalama Günlük Hasılat Nisan ayı için: [(50.000+40.000+60.000+30.000)/4] Haziran ayı için: [(30.000+45.000+35.000+50.000)/4] Eylül ayı için: [(50.000+40.000+45.000+35.000)/4]	45.000 TL	40.000 TL	42.500 TL
B-Aylık Hasılat (Ax30)	1.350.000 TL	1.200.000 TL	1.275.000 TL
C- Ortalama Aylık Hasılat [(1.350.000+1.200.000+1.275.000)/3]	1.275.000 TL		
D- Yıllık Hasılat Tutarı (Cx12)	15.300.000 TL		

Günlük hasılat tutarlarının tespitinden hareketle hesaplanan yıllık hasılat tutarı ile beyan edilen brüt satış tutarı arasındaki fark [(15.300.000-5.000.000)/5.000.000]x100=%206 olarak tespit edilmiş olup bu oran %20'den fazla olduğundan mükellef izaha davet edilecektir.”

Kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükellefler için günlük hasılat tutarlarının tespitinden hareketle yıllık hasılat tutarının hesaplanmasında, takvim yılı yerine kendilerine tayin edilen 12'şer aylık özel hesap dönemleri dikkate alınacaktır.

Mükelleflerin birden fazla ticari veya mesleki faaliyetinin bulunması durumunda hasılat tutarı kıyaslamasında, her bir faaliyet nezdinde yapılan günlük yoklamalar üzerine tespit edilen yıllık hasılat tutarı ayrı ayrı dikkate alınacaktır.

Mükelleflerin faaliyetlerini birden fazla şubede yürütmeleri durumunda, her bir şube nezdinde yapılan yoklamalar üzerine tespit edilen yıllık şube hasılat tutarı, ilgili şubenin hasılat tutarıyla kıyaslanır. Hem ticari hem de mesleki faaliyette bulunan mükellefler için tespit edilen yıllık hasılat tutarı, kazanç unsuruna göre ayrı ayrı değerlendirilecektir.

Mükellef hakkında yapılan yoklamalar üzerine günlük hasılat tespitinden hareketle hesaplanan yıllık hasılat tutarı ile mükellefin beyan ettiği hasılat tutarı kıyaslanırken, varsa mükellefin hasılat tutarlarını etkileyen düzeltme beyanları ile vergi incelemesi veya takdir komisyonu kararlarına istinaden yapılmış ve kesinleşmiş olan tarhiyatlara esas hasılat tutarları da dikkate alınır.

Adi ortaklık bünyesinde yürütülen faaliyetlerde, yapılan yoklamalarla günlük hasılat tutarlarının tespitinden hareketle hesaplanan yıllık hasılat tutarları, adi ortaklık bünyesinde kıyaslamaya tabi tutulacaktır. Kıyaslama sonucunda tespit olunan hasılat tutarıyla adi ortaklıkta oluşan hasılat tutarı arasındaki fark % 20'den fazla olması durumunda ortaklar yukarıda belirtilen şekilde izaha davet edilecektir.

Tebliğ'de düzenlemenin uygulamasına ilişkin olarak detaylı örnekler verilmiştir.

Saygılarımızla.